

zat a Svájci-Magyar Együttműködési Program (a továbbiakban: Program) egy megállapodása révén juthat hozzá, és amelynek csak egy kis része állami pénz. Így most már nem pusztán a nyilvánosság többnyire gyenge működése, hanem egy ombudsmanni jelentés is hozzájárul ahhoz, hogy az ózdi önkormányzat azt csináljon az ölébe hullott másfél milliárdal, amit csak akar.

Fürjes Lajos fideszes polgármester

Sajtó mortale

KOLLÁTH GYÖRGY

alkotmányjogász

Merkel, Obama demokratikus dilemmája: szabad-e, kell-e, érdemes-e megtenni mindazt, ami fizikailag, technikailag lehetséges. Nyilvánvalóan nem. Ilyen fenntartásai, korlátai a joggal (is) gyurmaként bánó Fidesznek nincsenek. Kíméletlenség, axiómákat semmibe vevő tanulatlanság, megtorló (másod)szándék, a napi pártérdekre és a publikum legrosszabb ösztöneire hajazó „célfutball” szelleme szabja meg a kormányoldal jogpolitikáját. Most éppen a büntetőpolitikáját a legfrissebb Btk.-barkácsolás, a sajtóbeli bizonyítékhamisítás kapóra jött alkalmá, ürügye nyomán. Drákói jogalkotáshoz krudélis jogalkalmazás tartoznék, amint az erre „szocializált” intézményrendszer beindul. Főmenü, egyben járulékos haszon: a sajtó preven-

víz-saját víz használatának aránytalanságai alapján azt javasolta: az önkormányzat a vízvezetékek bekötésével mérsékelje a közvízszámláit – ezt támogatja a svájci pénz is. A szakértő éppen ennek illusztrálására (és nem a kútelzárások igazolására!) választotta szét a kutakat kényszerűségből és luxus jelleggel használók körét, és jelölte meg pontosan az eltérő használatú berendezéseket. Együttal tisztázta azt is, hogy egy 1996-os önkormányzati ren-

tív dádázása. Hol vagyunk már a hajdani, elbukott, lájtos lex Répássytól? És hová jutottunk az alkotmányos büntetőjog kilencvenes évekbeli fundamentumaitól? Kriminális közéletünk generális megfélemlítéssel tovább kriminalizálható.

A megtört és frusztrált ellentábor – amúgy, egy boldogabb országban nyerő – mantrája katedráról hintett okoskodásnak tűnik: jogállam, sajtószabadság, demokratikus nyilvánosság fogalma küszködnék a csalavári Bajával? Más okból, mértékben, más felelősséggel és módon, de mindkét oldal gyenge formát mutat. A közönség botrányt lát és vért kíván inni: megkapja, bármi áron. Veszélyérzet, óva intés nuku: holott ha nem is lesz mindenki bűnös jogsértő, bárki lehet annak céltáblája, áldozata. Ugyanakkor, konkrét bajt és botrányt a választó szemében magasztos érték nem kezel. Jobb, ha kidobjuk a kameraképes mobiltelefont, hiszen gondatlanul is sítire kerülhetünk?!

Ez 2013 Magyarországá. Hová jutottunk attól, hogy a nyolcvanas években, még a pártállam idején dr. Horváth Jenő ügyvédkamarai elnök honatyaként a Házban elmagyarázta a jogmibenlétét, és hallgattak rá. Ma kormányparti jogviseltek bosszúszomjasan szalagoznak a hamis tanúzás, a hamis vád, a minősített rágalmozás,

akar.

A tisztázás azonban szemmel láthatólag nem állt érdekében a testületnek, ezért vihette végig a VSI a maga javaslatát. A VSI-nek az ülésen résztvevő képviselője, Vitális István a Fidesz újonnan kinevezett frakcióvezetője, a cég igazgatója, Tóth Pál pedig az önkormányzat bizottsági elnöke. Ők javasolták tehát a közutak elzárását illetve szűkítését, ami értelem-

becsületsértés kategóriái között. A Btk.-szigorítás nyomán ugyanis a hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú hang- és képfelvétel készítését egyéves szabadságvesztéssel kellene büntetni, ha annak célja más vagy mások becsületének csorbítása. Aki ezt „elérhetővé teszi”, az két évig, aki pedig nagy nyilvánosság előtt vagy jelentős érdek sérelmet okozva tesz elérhetővé ilyen anyagot, az három évig terjedő szabadságvesztéssel lenne büntethető.

Hol vagyunk már a hajdani, elbukott, lájtos lex Répássytól? És hová jutottunk az alkotmányos büntetőjog kilencvenes évekbeli fundamentumaitól?

A tág értelemben vett személyiségvédelemnek polgári és büntetőjogi vonatkozása egyaránt van. Előbbinek, a Ptk. normarendszerének része a sajtóhelyreigazítás, de a képmás és a hangfelvétel nyilvánosságának rendezése is. Jellemző, hogy a bűnös szándék igazolása nem feltétele a magánjogi helytállásnak. Objektív védelem járna a sér-

ki nem értesített országos sajtó, majd az ügy véletlenszerű kipattanása után is csak a felszínen látható tények kaptak nyilvánosságot. A közszolgálati média nem tartotta feladatának a tényfeltárást. Az végül egyáltalán nem derült ki, hogy a helyzetnek nem az idényjellegű, közutas túlfogyasztás, hanem a saját víz-közvízhasználat aránytalansága a kulcsa. Azt pedig, hogy Ózdnak viszont van erre egy majdnem kétmilliárdos

tettnek: nem a megfeszítés a fő cél. Helyes, európai szellemiség az, mely a hétköznapi (közszereplős, választási?) csatározások eseteit távol tartotta a deklitumok világától. Eddig.

Ezzel szemben a Btk. a vétkességi felelősség talaján áll, s nem mindegy, hogy a bűncselekmény szándékos vagy gondatlan magatartás eredménye-e. Utóbbi kivételes mód, pláne a sajtószabadság plurális, ellentmondásos, lefojtott viszonyai közt. Gavra Gábor példája jelzi: volna adott sajtójog és -etika ott és akkor, ahol és amikor a kellő körültekintés elmarad. De ab ovo bűnözővé avatni – immár nemcsak az újságíró, de – bárkit, aki a legjobb tud(om)ása szerint, habár naivan, jóhiszeműen dokumentál és közöl: ez a diktatúra aurája.

Mégsem tetszenek az ellenoldal felszínes, légiés, szlogenekkel dobálózó kinyilatkoztatásai sem. Csak egy kritérium hivatkozására térnék ki. Tévéműsorban elhangzó jellegzetes kiszólás, hogy jogállamban ilyet tenni – úgyszincs jogállam már... Smafu. Helyette három AB-idezet abból a korból, amikor volt mérvadó alkotmánybíráskodás. 1. Az államszervezet akkor működik demokratikusan, ha (...) az alkotmányos rend fenntartása és működése alapvető követelményként magában foglalja a szabadságjo-

penze arra, hogy derüljön a vizuál mintha nem arra kapták volna a svájci pénzt, hogy a bekötésre fordítsák.

Az ózdi önkormányzat elérte célját. Anélkül, hogy bárkinek – nyilvánosságnak és ombudsmannak – feltűnt volna, a vízkérdést cigánykérdéssé változtató testületnek sikerült a szegényeknek szánt pénzt egy egyszerű átcímkezéssel a többséghez áterelni. Nevezzük nevén: ellopni a cigányoktól.

gok tiszteletben tartását és védelmét. Egy szabadságjog megsértése ugyanolyan súlyú indok lehet az államszervezet demokratikus működése zavarának megállapítására, mint az intézmények tevékenységének fennakadása. 2. Alkotmányos jogállamban az államnak nincs és nem lehet korlátlan büntető hatalma. Márpedig azért nem, mert maga a közhatalom sem korlátlan. 3. Ez a jog uralma, ezzel lesz az alkotmány valóságossá... Az állami szervek számára alkotmányos kötelesség ezen munkálkodni.

Sajtószabadságra, demokratikus nyilvánosságra, a büntetőjogban testet öltő ultima ratio parancsára megannyi (ellen)példa volna felhozható. Zárásul: a jogállami személyiségvédelem normális útkeresése nem a bűnök világa felé vezet. Ámde az új Ptk. már kiszórta azt a lehetőséget, mely szerint végső soron közérdekű bírság kiszabásával lehet észre téríteni vagy diszkvalifikálni a notórius jogsértőt. Menjen inkább börtönbe a (politikai) ellenlábás?

A demokratikus jogállamiságtól való eltávolodást vicc szemlélteti. Gergőke büszkén mutatja a díszoklevelet. Miért kaptad? Mategkórán az volt a feladatul, hogy mennyi hétszer nyolc. Huszonegygyel én voltam hozzá a legközelebb.

A Fórum oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség álláspontját. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a meg nem rendelt kéziratokat rövidítve és szerkesztve közölje a lap nyomtatott vagy online változatában.